17
පාඩම
सप्तदशः पाठः

අව්‍යය පද

ව්‍යය නොවන හෙවත් වෙනස් නොවන ශබ්ද අව්‍යය නම් වේ. ලේඛනයේ දී මෙන් ම භාෂණයේ දී භාෂාවට විශාල මෙහෙයක් කරන පද විශේෂයක් ලෙස අව්‍යය පද හැඳින්විය හැකි ය.

ස්ත්‍රී, පුරුෂ, නපුංසක යන ලිංගත්‍රයට අයත් නැති, ප්‍රථමා ආදි සියලු විභක්තිවල නොවරනැඟෙන, වෙනසක් නොමැති ව භාවිත වන පද මාලාව අව්‍යය නම් වේ. මේ අනුව සෙසු නාමපද, ක්‍රියාපදවල මෙන් අව්‍යය පදවල වරනැඟීමක්, වචන භේදයක් නොමැති බව ප්‍රකට ය. අව්‍යය ගණයට අයත් වන්නේ

1 නිපාත
2 උපසර්ග යන දෙවර්ගය යි.

1. නිපාත

'ච' යනාදි පද සමූහය නිපාත නම් වේ. නිපාත පද සීමා රහිත ය. වචනයක හෝ වාක්‍යයක මුල, මැද, අග යන කවර තැනක හෝ පද පූරණ වශයෙන් ද, වාක්‍ය පූරණය සඳහා ද නිපාත පද භාෂාවේ භාවිත වෙයි. සංස්කෘත භාෂාවේ නාමපද හා ක්‍රියාපද මෙන් නිතර භාවිත වන නිපාත පද වර්ග හයක් (6) පමණ දක්වා ඇත. ඉදිරි ශ්‍රේණිවල දී ඒවා පිළිබඳව විස්තරාත්මක ව උගත හැකි ය.

17.1 ක්‍රියාකාරකම

නිතර යෙදෙන නිපාත කිහිපයක් පහත දැක්වේ. ඒවා මතකයෙහි තබාගන්න.

हे	- එම්බා	भो	- එම්බා	स्वयम्	- තෙමේ
अत्र	- මෙහි	तत्र	- එහි	यत्र	- යම්තැනක
सर्वत्र	- හැමතැන	एकत्र	- එක්තැනක	कुत्र	- කොහි
दूरात्	- දුරින්	सततम्	- නිතර	अनन्तरम्	- අනතුරුව
कथम्	- කෙසේ	तथा	- එසේ	यथा	- යම්සේ
अथ	- ඉක්බිති	पुनर्	- නැවත	मा	- එපා
भृशम्	- දැඩි සේ	बहिस्	- පිටත	एवम्	- මෙසේ
वत्	- මෙන්	च	- ද	आशु	- වහා

खलु / किल	- වනාහි	नूनम् / वै	- ඒකාන්තයෙන්
अथवा / किंतु	- නමුත්	यदि / चेत् / सचेत्	- ඉදින්
यथारूपम्	- සුදුසු පරිදි		

කාලය හඟවන කාලාර්ථ නිපාත

तदा	- එකල	यदा	- යම්දිනක	कदा	- කෙදින
सर्वदा	- සැමද	पुरा	- පෙර	प्रातर्	- උදෑසන
दिवा	- දහවල්	सायम्	- සවස	नक्तं	- රාත්‍රි
ह्यः	- ඊයේ	अद्य	- අද	श्वः	- හෙට
परश्वः	- අනිද්දා	परेद्युः	- පෙරදා	पूर्वेद्युः	- පෙරදිනක
सद्यः	- එකෙණෙහි	चिरम्	- බොහෝ කලක්		
अधुना / साम्प्रतम् / इदानीम्			- දැන්	तदानीम्	- එකල්හි

අවධානයට

නිපාත වාක්‍යවල යෙදෙන අයුරු වටහා ගන්න.

උදා: १ हे बालक, त्वं नित्यं पठ ।
පින්වත් ළමය, නුඹ නිතර පාඩම් කරව.

२ श्रामणेरः सर्वदा बुद्धं नमति ।
ශ්‍රාමණේරයන් වහන්සේ සැමදා බුදුන් නමදියි.

යුගල වශයෙන් වාක්‍යවල යෙදී නිතර භාවිත වන නිපාත

यत्र - तत्र

උදා: यत्र त्वं पठसि, अहं तत्र आगच्छामि ।
යම්තැනක නුඹ පාඩම් කරහි ද මම එතැනට එමි.

यथा - तथा

උදා: यथा गुरुः कथयति, तथा छात्रः करोति ।
යම්සේ ගුරුවරයා කියයි ද එසේ ශිෂ්‍යයා කරයි.

यदा - तदा

උදා: यदा अहं ग्रामं गच्छामि, तदा त्वं तत्र आगच्छ ।
යම් දිනෙක මම ගමට යම් ද එදින නුඹ එහි එව.

यदि - तर्हि

උදා: यदि त्वं यत्नेन पठसि, तर्हि परीक्षणात् समर्थः भवसि ।
ඉදින් නුඹ උත්සාහයෙන් පාඩම් කරහි ද එවිට විභාගයෙන් සමත් වෙහි.

यावत् - तावत्

උදා: याचकः यावत् इच्छति, हे दारक, तावत् वितर ।
සිඟන්නා යම්තාක් කැමති ද දරුව, ඒතාක් දෙව.

2. උපසර්ග

අව්‍යය පදවල දෙවැනි වර්ගය උපසර්ග නම් වේ. නිපාත බහුල වුවත් උපසර්ග පද විස්සක් පමණක් සංස්කෘත භාෂාවේ භාවිත වේ. ක්‍රියාමූලයක හෝ නාමමූලයක මුලින් පමණක් උපසර්ග පද යොදනු ලැබේ. එවිට අර්ථය වෙනස් වීමක්, සමාන වීමක් හෝ අලංකාර වීමක් සිදු වේ. 'ප්‍ර' ආදි පද/අකුරු උපසර්ග නම් වේ. උපසර්ග පද විස්ස සහ ඒවා භාෂාවේ යෙදෙන අයුරු පහතින් දැක්වේ.

अति,अधि, अनु, अप, अपि, अभि, अव, आ, उत्,
उप, दुर्, नि, निर्, प्र, प्रति, परा, परि, वि, सम्, सु

अति	-	अतिक्रामति	-	ඉක්මවායයි
अधि	-	अधिगच्छति	-	අත්පත්කර ගනී /ලබයි
अनु	-	अनुसरति	-	පසුපස යයි
अप	-	अपनयति	-	බැහැර ගෙනයයි
अपि	-	अपिधान	-	වැස්ම/පියන
अभि	-	अभिधर्म	-	ගැඹුරු ධර්මය
अव	-	अवतरति	-	බසියි
आ	-	आनयति	-	ගෙන එයි
उत्	-	उद्गच्छति	-	පැන නඟියි
उप	-	उपगच्छति	-	ළංවෙයි
दुर्	-	दुर्गन्ध	-	දුගඳ
नि	-	निषीदति	-	හිඳියි
निर्	-	निर्गच्छति	-	නික්මෙයි
प्र	-	प्रणमति	-	වඳියි
प्रति	-	प्रतिभाषते	-	පිළිතුරු දෙයි
परा	-	पराजयति	-	පරදියි
परि	-	परिणयति	-	පාවා දෙයි
वि	-	विश्लिष्यति	-	වෙන් වෙයි
सम्	-	संगच्छति	-	එකතු වෙයි
सु	-	सुदर्शन	-	මනා දැක්ම

17.1 අභ්‍යාසය

1. පහත සඳහන් සංස්කෘත වාක්‍ය සිංහලයට නඟන්න.

१ हे बालक सततं सत्यं वद ।
२ उपासिका सर्वदा एव बुद्धं प्रणमति ।
३ उपासकः पुण्येण देवलोकं अधिगच्छति ।
४ प्राक् पर्वतात् सूर्यः उद्गच्छति ।
५ गुरुः शिष्येभ्यः पुस्तकानि प्रयच्छति ।
६ जनकः दिवा भोजनाय गृहं आगच्छति ।
७ मार्जारः आशु वृक्षात् अवरोहति ।
८ गोपालः सायं वृषभम् आनयति ।
९ शिष्याः सततं गुरून् अनुसरन्ति ।
१० यतिः ग्रामे पिण्डाय विचरति ।
११ याचकः दण्डेण भृशं शुनकं प्रहरति ।
१२ छात्रः सर्वदा प्रातः मुखं प्रक्षालयन्ति ।
१३ पिता च सुता च प्रातः विपणिं प्रति अगच्छताम् ।
१४ हे बालक, व्याघ्रस्य समीपं कदा अपि मा गच्छ ।
१५ शिशवः गुरुभिः सार्धम् अध्ययनाय विद्यालयं प्रति गच्छन्ति ।

2. පහත සඳහන් ශ්ලෝකවල ඇති අව්‍යය පද උපුටා දක්වන්න.

शैले शैले न माणिक्यं मौक्तिकं न गजे गजे ।
साधवो न हि सर्वत्र चन्दनं न वने वने ॥

यथा धेनुसहस्रेषु वत्सो विन्दति मातरम् ।
एवं पूर्वकृतं कर्म कर्तारम् अनुगच्छति ॥

අභ්‍යාස සඳහා උපකාරක පද

ක්‍රියාපද

अधिगच्छति	-	අත්පත්කර ගනියි	पृच्छति	-	විචාරයි
अनुभवति	-	විඳියි	प्रक्षालयति	-	සෝදයි
अनुसरति	-	අනුගමනය කරයි	प्रतिगच्छति	-	වෙතට යයි
अवरोहति	-	බසියි	प्रणमति	-	වඳියි
आगच्छति	-	පැමිණෙයි	प्रयच्छति	-	දෙයි
आनयति	-	ගෙනඑයි	प्रहरति	-	පහරදෙයි
उद्गच्छति	-	නඟියි/උඩට මතුවෙයි	व्रजति	-	යයි
उत्तिष्ठति	-	නැඟී සිටියි	विचरति	-	සැරිසරයි

නාමපද

गोपाल (පු) - ගොපල්ලා
चित्रक (පු) - කොටියා
जन (පු) - ජනයා
देवलोक (පු) - දෙව්ලොව
पर्वत (පු) - පර්වතය
विद्यालय (පු) - විදුහල
अध्ययनम् (න) - ඉගැනීම
चक्र (න) - රෝදය
काष्ठ (න) - දර
कष्ठ (න) - දුක්

पुण्य (පු) - පින
पिण्ड (පු) - පිඬු
विपणि(පු) - කඩය
विदेश (පු) - පිටරට
व्याघ्र (පු) - ව්‍යාඝ්‍රයා
सत्य (පු) - සත්‍ය
वाहन (න) - වාහනය
मुख (න) - මුහුණ
मूल्य (න) - මුදල්

භාවිතයට

मातेव रक्षति पितेव हिते नियुङ्क्ते
कान्तेव चाभिरमयत्यपनीय खेदम् ।
कीर्तिं च दिक्षु विमलां वितनोति लक्ष्मीं
किं किं न साधयति कल्पलतेव विद्या ॥

මවක මෙන් රකී. පියා මෙන් යහපතෙහි යොදවයි. කාන්තාවක මෙන් දුක දුරලා සිත් අලවයි. දිසාවන්හි යහපත් කීර්තිය ද ඉසුරුමත් බව ද පතුරයි. ඉගෙනීම කල්පලතාව මෙන් කුමක් නම් ඉටු නොකරයි ද?